

ЗМІСТ

Геологія горючих копалин	
<i>КУРОВЕЦЬ Ігор, КРУПСЬКИЙ Юрій, ЧЕПІЛЬ Володимир.</i> Перспективи газонасності та прогнозні видобувні ресурси «сланцевого» газу породних комплексів силуру Волино-Поділля (Україна).....	7
<i>ЛАЗАРУК Ярослав.</i> Надійність порід-покришок для покладів нафти і газу Дніпровсько-Донецької западини.....	16
<i>РІЗУН Богдан, ГРИВНЯК Галина, ПОБИГУН Ірина, СЕНІВ Оксана.</i> Особливості тектоніки та перспективні нафтогазоносні комплекси Волино-Поділля..	24
<i>БУЧИНСЬКА Ірина, ЛАЗАР Галина, ШЕВЧУК Олена, САВЧИНСЬКИЙ Любомир.</i> Геохімія германію вугілля Львівсько-Волинського кам'яновугільного басейну.....	32
<i>КОСТИК Ігор, МАТРОФАЙЛО Михайло, КОРОЛЬ Микола, ШУЛЬГА Віталій.</i> Перспективи промислової вугленосності глибоких горизонтів Львівсько-Волинського кам'яновугільного басейну. Стаття 3. Петрографічний склад, якісна характеристика, запаси вугілля і ресурси метану серпуховського вугільного пласта v_6	40
Літологія, палеоокеанографія	
<i>ГНІДЕЦЬ Володимир, ГРИГОРЧУК Костянтин, КОШІЛЬ Леся.</i> Нові дані з літології нижньодевонських відкладів Переддобрудзького прогину.....	64
<i>МОРОЗ Марта.</i> Геолого-палеоокеанографічні аспекти пізньоюрської карбонатної седиментації. Карпатський сегмент мезо-Тетису.....	75
<i>РЕВЕР (АНДРІЯШЕВА) Анастасія.</i> Седиментаційна циклічність та літологічні комплекси нижньоолігоценових відкладів Азово-Чорноморського регіону....	81
Стратиграфія	
<i>КУЛЯНДА Марія, ГНИЛКО Олег.</i> До питання про вік бережницької світи Самбірського покриву Передкарпатського прогину.....	91
Геохімія	
<i>ЛЮБЧАК Олександр, ХОХА Юрій, ЛУК'ЯНЧУК Дмитро, КАЛЬМУК Соломія.</i> Зміна складу рівноважної системи газ – розсіяна органічна речовина залежно від умов літогенезу та регіонального метаморфізму.....	101
<i>БОРУЦЬКА Юлія, САХНЮК Ірина, ТЕЛЕГУЗ Ольга, МЕДВІДЬ Галина, КОСТЬ Марія.</i> Гідрогеохімічний аналіз басейну р. Стрий (екологічний аспект)...	108
Тектоніка	
<i>ЯРЕМОВИЧ Михайло.</i> Мармароська зона скель у структурі Українських Карпат. Стаття 1. Основні етапи дослідження й елементи геологічної будови..	118
Гідрогеологія	
<i>ПАНЬКІВ Роман, КОСТЬ Марія, ГАРАСИМЧУК Василь, МАЙКУТ Оріся, МАНДЗЯ Ольга, САХНЮК Ірина, КОЗАК Роман, ПАЛЬЧИКОВА Олена.</i> Геохімічні особливості поверхневих вод басейну р. Дністер у межах України...	135
<i>ПАНЬКІВ Роман, МЕДВІДЬ Галина, ПАЛЬЧИКОВА Олена.</i> Гідрогеохімічні особливості кембрійського водоносного комплексу Львівського палеозойського прогину.....	145

<i>ВОЙТОВИЧ Світлана</i> . Еколого-гідрогеохімічне районування Червоноградського гірничопромислового району.....	161
Рецензії	
<i>ХОМИН Володимир</i> . Нетрадиційні джерела вуглеводнів західного нафтогазоносного регіону України (рецензія на монографію «Нетрадиційні джерела вуглеводнів України. Книга 2. Західний нафтогазоносний регіон / Ю. З. Крупський, І. М. Куровець, Ю. М. Сеньковський, В. А. Михайлов, П. М. Чепіль, Д. М. Дригант, В. С. Шлапінський, Ю. В. Колтун, В. П. Чепіль, С. С. Куровець, В. П. Бодлак. – К. : Ніка-центр, 2014. – 400 с.»).....	174
У наукових колах	
<i>НАУМКО Ігор, ЗІНЧУК Ігор, ЗУБИК Микола</i> . Мінералогія в Україні: погляд у майбуття (за матеріалами Восьмих наукових читань імені академіка Євгена Лазаренка).....	176
Видатні вчені	
<i>ПАВЛЮК Мирослав, НАУМКО Ігор, ПОБЕРЕЖСЬКИЙ Андрій</i> . Академік Володимир Юхимович Забігайло (до 80-річчя уродин).....	180

**ПЕРСПЕКТИВИ ГАЗОНОСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗНІ ВИДОБУВНІ РЕСУРСИ «СЛАНЦЕВОГО» ГАЗУ
ПОРОДНИХ КОМПЛЕКСІВ СИЛУРУ ВОЛИНО-ПОДІЛЛЯ (УКРАЇНА)**

Оцінено перспективи газоносності і встановлено прогнозні видобувні ресурси «сланцевого» газу в породних комплексах силуру західного схилу Східноєвропейської платформи в межах України. Передумовою для виконання підрахунку стали відповідні дані по суміжній території Польщі, які показали значні прогнозні ресурси «сланцевого» газу нижньопалеозойських відкладів Балтійського та Люблінсько-Підляського регіонів (від 346 млрд м³ до 5,3 трлн м³ за різними оцінками). Встановлено, що основними причинами розбіжностей в оцінці прогнозних ресурсів вуглеводнів у сланцевих відкладах Польщі є застосування різних методик, складність обрання геологічного аналога осадового басейну і суб'єктивний вибір інформативних свердловин та підрахункових параметрів. На території Волино-Поділля для оцінки прогнозних ресурсів вибрано чотири ділянки площею приблизно 500 км² кожна. Геологічні прогнозні ресурси «сланцевого» газу Рава-Руської ділянки становлять 490 млрд м³, Східноліщинської – 326 млрд м³, Белзької – 204 млрд м³, Давидівської – 567 млрд м³. Прогнозні видобувні ресурси газу чорносланцевих порід силуру чотирьох вибраних ділянок площею приблизно 2 тис. км² за коефіцієнта вилучення 0,1 досягають 1587 млрд м³. Перспективна територія Волино-Поділля, як мінімум, у 4,5 раза більша, тому її прогнозні видобувні ресурси «сланцевого» газу оцінено в 7,14 трлн м³.

Ключові слова: «сланцевий» газ, вуглеводні, ресурси, граптолітові аргіліти, силур, Волино-Поділля.

Ярослав ЛАЗАРУК

НАДІЙНІСТЬ ЕКРАНІВ ДЛЯ ПОКЛАДІВ НАФТИ І ГАЗУ

При пошуках покладів вуглеводнів необхідно надійно обґрунтувати параметр, за яким можна оцінити якість екранувальних властивостей порід-покришок. Методика досліджень полягає у вивченні тиску прориву газу через породу. Результати аналізу цього показника дали змогу створити оцінювальну шкалу екранувальних властивостей глинистих товщ. Доведено, що в процесі епігенезу та розробки покладів екранувальні властивості порід-флюїдотривів можуть змінюватися. Експериментально визначено екранувальні властивості зразків аргілітів з порід-покришок газоконденсатних покладів у підшовній частині верхньовізейського під'ярусу родовищ Луценківсько-Рудівської зони Дніпровсько-Донецької западини в умовах всебічного обтиску зразків, який дорівнював пластовому тиску. Дані про тиски прориву газу через аргіліти верхньовізейського під'ярусу, отримані під час проведення експериментальних досліджень, а також результати аналізу висот газоконденсатних покладів вказують на високі екранувальні властивості порід-флюїдотривів. Розраховано, що вони можуть утримувати вуглеводневі скупчення висотою 600–3000 м.

Ключові слова: покришка, флюїдотрив, тиск прориву, проникність, поклад, вуглеводні.

ОСОБЛИВОСТІ ТЕКТОНІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАФТОГАЗОНОСНІ КОМПЛЕКСИ ВОЛИНО-ПОДІЛЛЯ

У межах Волино-Поділля розташована однойменна нафтогазоносна область, яка входить до складу Балтійсько-Чорноморського перикратонного прогину та генетично пов'язана з південно-західним краєм Східноєвропейської платформи. За структурно-тектонічними особливостями, які зумовлюють формування пасток нафти і газу, Волино-Поділля по Радехівському розлому можна поділити приблизно на дві частини: східну – моноклінальний схил і західну – Львівський прогин.

На Волино-Поділлі у відкладах девону відкрито два невеликі родовища природного газу – Локацьке і Великомоствське. Також встановлено такі нафтогазоносні комплекси: кам'яновугільно-девонський (реальний) та перспективні – силурійський і кембрійський. Перспективними можуть бути і відклади верхнього венду та верхнього рифею, а також кора вивітрування кристалічного архейсько-протерозойського фундаменту. Останнім часом великі надії пов'язують із «сланцевим» газом, запаси якого на Волино-Поділлі оцінюють приблизно в декілька трильйонів кубометрів. Проте без буріння і випробування розвідувальних свердловин такі прогнози передчасні і малодостовірні.

Ключові слова: Волино-Поділля, тектоніка, нафтогазоносна область, нафтогазоносні комплекси.

**Ірина БУЧИНСЬКА, Галина ЛАЗАР,
Олена ШЕВЧУК, Любомир САВЧИНСЬКИЙ**

ГЕОХІМІЯ ГЕРМАНІЮ ВУГІЛЛЯ ЛЬВІВСЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КАМ'ЯНОВУГІЛЬНОГО БАСЕЙНУ

Германій у вугіллі поширений дуже нерівномірно. Проаналізовано його вміст для пластів $v_6, n_7, n_8, n_8^B, n_9$ Червоноградського геолого-промислового району Львівсько-Волинського басейну.

Щоб встановити вертикальну залежність, зіставили результати спектральних аналізів концентрації германію для цих пластів. Спостерігається зменшення концентрацій металу знизу догори стратиграфічним розрізом.

Побудовано карту зміни концентрацій германію для вугілля вугільного пласта v_6 . За даними спектральних аналізів вміст Ge змінюється в широких межах – від 0 до 28 г/т. Проаналізовано 116 спектральних аналізів. Мінімальні концентрації металу характерні для центральної частини району, максимальні – для північно-західної і південно-східної. Його середня концентрація у пласті – 2,8 г/т. Це, імовірно, пов'язано зі зміною палеогеографічних і палеотектонічних чинників, що визначали наявність біогеохімічних бар'єрів, які формували гумусовий горизонт торфовищ. Аналізуючи просторове розміщення шахтних полів за табличними даними для пластів n_7, n_8, n_8^B, n_9 , отримуємо аналогічні результати (зменшення вмісту Ge у центральній частині). Такий розподіл металу по латералі в межах вугільних пластів можна пояснити поглинанням Ge в органічній масі торфів.

Ключові слова: германій, спектральні аналізи, вугілля, вугільні пласти, Львівсько-Волинський басейн.

Ігор КОСТИК, Михайло МАТРОФАЙЛО,
Микола КОРОЛЬ, Віталій ШУЛЬГА

ПЕРСПЕКТИВИ ПРОМИСЛОВОЇ ВУГЛЕНОСНОСТІ ГЛИБОКИХ ГОРИЗОНТІВ ЛЬВІВСЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КАМ'ЯНОВУГІЛЬНОГО БАСЕЙНУ

Стаття 3. Петрографічний склад, якість, запаси вугілля і ресурси метану серпуховського вугільного пласта v_6

Схарактеризовано петрографічний склад і якість вугілля пласта v_6 , його хімічний склад і технологічні властивості, запаси вугілля на найбільш вивчених ділянках та полях шахт, а також особливості природної газоносності, запаси, перспективні і прогнозні ресурси вугільних газів на Волинському, Забузькому, Межиріченському, Тягівському та Любельському родовищах та перспективній ділянці Межиріччя-Західна Львівсько-Волинського басейну. Проведено огляд вивченості речовинно-петрографічного складу і газоносності вугілля басейну.

Показано, що перспективи вугільного пласта v_6 пов'язані з запасами вугілля високої якості, яке належить до більш високих технологічних груп Ж і К (окрім Волинського і Забузького родовищ), а його запаси є резервом для продовження терміну роботи діючих шахт басейну. Найбільш придатними для промислового освоєння є центральна і південно-західна частини басейну, які знаходяться у внутрішній зоні басейну на північ і північний схід, південь і південний захід від м. Червонограда, де на значних ділянках пласт має стійкий розвиток, робочу потужність і позитивні хіміко-технологічні показники та кондиційні запаси вугілля.

Окрім значних запасів вугілля басейну, пласт v_6 має найвищу природну метаносність. Він залягає в метановій газовій зоні, де вміст метану (62–99 %) і його природна газоносність (2,5–30 м³/т с. б. м.) закономірно змінюються з північного сходу на південний захід (від Волинського до Любельського родовища) і зі стратиграфічною глибиною залягання пласта. Запаси за категорією C_2 , перспективні і прогнозні ресурси вуглеводневих газів за категоріями C_3 і D_1+D_2 у вугільному пласті становлять 5 463 989 тис. м³, що дозволяє розглядати їх як супутню корисну копалину – при видобутку вугілля, так і самостійну – при випереджувальній дегазації і утилізації метану через спеціальні свердловини з поверхні.

Ключові слова: вугільний пласт v_6 , мацеральний склад, мікроінгредієнти, зольність, вміст сірки загальний, вихід летких речовин, показник відбиття вітриніту, товщина пластичного шару, теплота згорання, марка вугілля, запаси вугілля, метанова газова зона, ресурси вуглеводневих газів, випереджувальна дегазіція.

Володимир ГНІДЕЦЬ, Костянтин ГРИГОРЧУК, Леся КОШІЛЬ

НОВІ ДАНІ З ЛІТОЛОГІЇ НИЖНЬОДЕВОНСЬКИХ ВІДКЛАДІВ ПЕРЕДДОБРУДЗЬКОГО ПРОГИНУ

Розглянуто характер поширення відкладів нижнього девону в Переддобрудзькому прогині. У межах Саратовського блоку виокремлено ряд сильно видовжених у плані, симетричних у розрізі депресійних структурних форм. Виокремлено основні типи розрізу. Детально описано структурно-текстурні та мінералого-петрографічні особливості теригенних, глинистих та карбонатних порід. Показано, що породи характеризуються переважно тонкошаруватими, лінзоподібно-шаруватими текстурами, що зумовлено нерівномірним розподілом глинистого, карбонатного та теригенного матеріалу. Переважають у розрізі аргіліти, які часто формують перехідні до карбонатних або теригенних порід різновиди.

Ключові слова: нижній девон, Переддобрудзький прогин, пісковики, алевроліти, аргіліти, мергелі, вапняки.

Марта МОРОЗ

**ГЕОЛОГО-ПАЛЕООКЕАНОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ
ПІЗНЬОЮРСЬКОЇ КАРБОНАТНОЇ СЕДИМЕНТАЦІЇ.
КАРПАТСЬКИЙ СЕГМЕНТ МЕЗО-ТЕТИСУ**

Розглянуто геолого- та біолого-палеоокеанографічні умови карбонатної седиментації в межах Карпатського сегмента мезо-Тетису (Зовнішня зона Передкарпатського прогину) упродовж титонського часу. Встановлено породотворні організми із карбонатною функцією (флора і фауна), що складають основні літологічні типи карбонатних порід.

Розроблено структурну класифікацію пізньоюрських карбонатних осадів. За структурою серед пізньоюрських карбонатних осадів Зовнішньої зони Передкарпатського прогину виокремлено: пелітові, алевритові, псамітові та рудитові утворення.

Наведено геолого-палеоокеанографічну модель поширення осадів титонського віку в межах Карпатського сегмента океану Тетис.

Ключові слова: карбонатна седиментація, Карпатський сегмент мезо-Тетису, пізньоюрський час, титон, структурна класифікація карбонатних осадів, геолого-палеоокеанографічна модель осадів.

Анастасія РЕВЕР (АНДРІЯШЕВА)

**СЕДИМЕНТАЦІЙНА ЦИКЛІЧНІСТЬ ТА ЛІТОЛОГІЧНІ КОМПЛЕКСИ
НИЖНЬООЛІГОЦЕНОВИХ ВІДКЛАДІВ АЗОВО-ЧОРНОМОРЬСЬКОГО РЕГІОНУ**

Схарактеризовано особливості просторового розвитку нижньоолігоценових відкладів Азово-Чорноморського регіону та прилеглих теренів суходолу, описано їхні головні літологічні різновиди, з'ясовано літологічну структуру та седиментаційну циклічність товщі. Отримані дані слугують літологічною основою для проведення літостратиграфічних кореляцій.

Ключові слова: нижній олігоцен, Азово-Чорноморський регіон, літологічна та літологічна зональність, седиментаційна циклічність.

Марія КУЛЯНДА, Олег ГНИЛКО

**ДО ПИТАННЯ ПРО ВІК БЕРЕЖНИЦЬКОЇ СВІТИ
САМБІРСЬКОГО ПОКРИВУ ПЕРЕДКАРПАТСЬКОГО ПРОГИНУ**

На основі вивчення дрібних форамініфер було уточнено вік відкладів бережницької світи, які завершують розріз Самбірського покриву. У найвищій частині світи знайдено *Neoglobobulimina atlantica* (Bergren), *N. cf. acostaensis* (Blow), появу яких зафіксовано наприкінці середнього міоцену, а максимальне поширення – у пізньому міоцені. Одержані дані свідчать, що найвища частина розрізу молас у регіоні може відповідати низам верхнього міоцену. Ці дослідження узгоджуються з висновками, зробленими недавно А. Андреевою-Григорович за знахідками в тих самих відкладах нанопланктону зон NN8, NN9.

Ключові слова: форамініфери, стратиграфія, неогенові моласи, Самбірський покрив, Передкарпатський прогин, відклади.

Олександр ЛЮБЧАК, Юрій ХОХА, Дмитро ЛУК'ЯНЧУК, Соломія КАЛЬМУК

ЗМІНА СКЛАДУ РІВНОВАЖНОЇ СИСТЕМИ ГАЗ–РОЗСІЯНА ОРГАНІЧНА РЕЧОВИНА ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ЛІТОГЕНЕЗУ ТА РЕГІОНАЛЬНОГО МЕТАМОРФІЗМУ

Досліджено термодинаміку розсіяної органічної речовини в процесі літогенезу та регіонального метаморфізму органовмісних осадових порід. Показано перспективу застосування термодинаміки для визначення нафтогазового потенціалу таких порід. Виявлено недоліки наявних термодинамічних моделей газоутворення під час перетворення керогену. Запропоновано методику розрахунку складу системи газ–розсіяна органічна речовина, яка базується на формалізмі Джейнса. Визначено склад модельної системи та показано принципову можливість утворення важких вуглеводнів у процесі літогенезу. Встановлено, що зі збільшенням глибини пропорційно збільшується частка важких вуглеводнів у газовій складовій. Окреслено шляхи вдосконалення розробленого методу.

Ключові слова: газогенерація, осадові породи, літогенез, регіональний метаморфізм, термодинамічна рівновага, формалізм Джейнса.

**Юлія БОРУЦЬКА, Ірина САХНЮК,
Ольга ТЕЛЕГУЗ, Галина МЕДВІДЬ, Марія КОСТЬ**

ГІДРОГЕОХІМІЧНИЙ АНАЛІЗ БАСЕЙНУ р. СТРИЙ (ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)

На основі еколого-геохімічного аналізу поверхневих вод басейну р. Стрий не зафіксовано перевищень ГДК_{к-п} досліджуваних компонентів. Значення мінералізації, БСК₅, O_{перм}, концентрації йонів амонію у водах р. Яблунька, імовірно, підвищені через вплив господарської діяльності. Кількості Fe, Mn, Zn і Sr у водах басейну р. Стрий дещо вищі від їхнього середнього вмісту в незабруднених річкових водах. Зростання вмісту йонів Cl⁻ та Na⁺ вниз за течією, очевидно, спричинене локальним впливом розташованого тут нафтопромислового району. Встановлено закономірності формування хімічного складу поверхневих вод басейну р. Стрий.

Незважаючи на значне техногенне навантаження на ділянку досліджень, зумовлене розташуванням тут реальних об'єктів впливу і потенційно-небезпечних антропогенних джерел забруднення, води залишаються високоякісними та чистими. Деякою мірою запобігають забрудненню незначний об'єм господарсько-побутових стоків та, головню, потужний потенціал природних вод басейну р. Стрий до самоочищення.

Ключові слова: гідрогеохімічний аналіз, макро- та мікрокомпонентний склад, кореляційний метод, техногенне навантаження, басейн р. Стрий, політанти, самоочищення.

Михайло ЯРЕМОВИЧ

МАРМАРОСЬКА ЗОНА СКЕЛЬ У СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ

Стаття 1. Основні етапи дослідження та елементи геологічної будови

Висвітлено історію геологічного вивчення Мармароської зони скель. Визначено основні етапи історії формування зони і досліджень, пов'язаних з вивченням регіону, розглянуто головні гіпотези утворення Мармароської зони скель, що базуються на принципово різних засадах та відображають як фіксистські, так і мобілістичні концепції тектонічного розвитку. Наведено в хронологічній послідовності стратиграфічні елементи зони з графічно оформленими зведеними колонками (розрізами), оцифровано і доповнено геологічну карту та геологічний розріз долини р. Терєбля.

Ключові слова: Мармароська зона скель, «кліпи», стратиграфія, Вежанський покрив, Монастирецький покрив, олістоліти, олістострома, насув, зсув, горст-антиклінорій.

**Роман ПАНЬКІВ, Марія КОСТЬ, Василь ГАРАСИМЧУК,
Орися МАЙКУТ, Ольга МАНДЗЯ, Ірина САХНЮК,
Роман КОЗАК, Олена ПАЛЬЧИКОВА**

ГЕОХІМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД БАСЕЙНУ р. ДНІСТЕР У МЕЖАХ УКРАЇНИ

Води річок басейну р. Дністер характеризуються мінералізацією 0,14–0,78 г/дм³, загальною твердістю 1,7–10,50 мг-екв./дм³, *pH* – 7,60–8,97 од. *pH* та змішаним аніонним (із переважанням гідрокарбонатів, рідше сульфатів, хлоридів) і катіонним (із переважанням кальцію, рідше магнію чи натрію) складом. Величини мінералізації та твердості за течією річки Дністер зменшуються, а *pH* – збільшується. Виявлено перевищення гранично допустимих концентрацій для водойм рибогосподарського призначення (ГДКр-г) для біологічного споживання кисню за 5 діб (1,06–2,91 ГДКр-г), вмісту іонів амонію (1,01–2,94), нітритів (1,01–2,62) у поверхневих водах басейну Дністра. У водах р. Сівка встановлено перевищення ГДКр-г для мінералізації (1,356 г/дм³), вмісту хлоридів (0,537 г/дм³), Натрію (0,250 г/дм³), Магнію (0,062 г/дм³), зумовлене впливом комунально-побутових і промислових стоків м. Калуш, зокрема ДП «Калійний завод» ПАТ «Оріана».

Отримані результати можуть використати управління з охорони навколишнього природного середовища, науково-дослідні інститути при обґрунтуванні рішень з питань поліпшення природокористування в басейнових системах малих річок, попередженні розвитку несприятливих процесів, розробленні проектів рекультивациі та відновлення водності малих річок тощо.

Ключові слова: поверхневі води, басейн Дністра, макрокомпонентний склад, розчинений кисень, загальна твердість.

Роман ПАНЬКІВ, Галина МЕДВІДЬ, Олена ПАЛЬЧИКОВА

ГІДРОГЕОХІМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КЕМБРІЙСЬКОГО ВОДОНОСНОГО КОМПЛЕКСУ ЛЬВІВСЬКОГО ПАЛЕОЗОЙСЬКОГО ПРОГІНУ

Вивчено макро- та мікрокомпонентний хімічний склад пластових вод кембрійського водоносного комплексу Волино-Поділля. Проведено статистичний аналіз та виявлено кореляційні зв'язки між низкою їхніх компонентів, що дозволяє вважати їх парагенною асоціацією седиментогенної генези. Проаналізовано зміни основних генетичних показників з глибиною та по площі, встановлено гідрогеохімічні умови їхнього походження, а також обчислено коефіцієнти гідрогеологічної закритості надр регіону. Коефіцієнт зустрічання гідродинамічно сприятливих умов для існування покладів вуглеводнів за значеннями коефіцієнтів закритості структур у відкладах кембрійського водоносного горизонту становить 24 %.

Пластові води кембрійського комплексу належать до хлоридно-кальцієвого типу з високим ступенем метаморфізації. Їм властиві низька сульфатність та невисокий хлорбромний коефіцієнт. Це свідчить про те, що вони, імовірно, є дериватами давніх морських вод, зокрема і нафтогазоносних.

Ключові слова: кембрійський водоносний комплекс, ступінь метаморфізації, коефіцієнт сульфатності, хлорбромний коефіцієнт, коефіцієнт гідрогеологічної закритості.

ЕКОЛОГО-ГІДРОГЕОХІМІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОГО ГІРНИЧОПРОМИСЛОВОГО РАЙОНУ

Проведено комплексний гідрогеохімічний аналіз шахтних вод Червоноградського гірничопромислового району. Встановлено райони поширення певних діапазонів концентрацій головних іонів складу цих вод, а також виявлено їхні просторові геохімічні особливості. За результатами досліджень розроблено картосхеми районування шахтних вод за мінералізацією і вмістом основних макрокомпонентів. Районування регіону за цими водами дозволило виокремити геологічні, структурні, фізико-географічні, техногенні та інші чинники формування їхнього складу. Схарактеризовано основні екологічні проблеми досліджуваного району та оцінено вплив цих вод на довкілля, а також запропоновано рекомендації щодо зменшення їхнього негативного впливу на навколишнє середовище.

Ключові слова: шахтна вода, компоненти вод, гідрогеохімічне районування, Червоноградський гірничопромисловий район.

НЕТРАДИЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ВУГЛЕВОДНІВ ЗАХІДНОГО НАФТОГАЗОНОСНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

(рецензія на монографію «Нетрадиційні джерела вуглеводнів України. Книга 2. Західний нафтогазоносний регіон / Ю. З. Крупський, І. М. Куровець, Ю. М. Сеньковський, В. А. Михайлов, П. М. Чепіль, Д. М. Дригант, В. Є. Шлапінський, Ю. В. Колтун, В. П. Чепіль, С. С. Куровець, В. П. Бодлак. – К. : Ніка-Центр, 2014. – 400 с.»)

Сьогодні у світі значну увагу приділяють проблемі видобутку вуглеводневого газу з нетрадиційних джерел. За останні роки з'явилося багато публікацій та численних повідомлень щодо ресурсів газу слабкопроникних сланцевих товщ, що визначаються в трильйонах кубічних метрів, на території США, Європи, у т. ч. України. Відповідно до опублікованих даних Європейського центру з питань безпеки енергетики і ресурсів (EUCERS), ресурси такого газу в Європі становлять понад 17 трлн м³.

Пошуки, розвідка та видобуток вуглеводневого газу зі слабкопроникних (чорно-сланцевих) порід в Україні, як і Європі, ускладнюються багатьма чинниками, головним з яких є те, що поклади такого типу газу на цих територіях майже не досліджені та не вивчені. Тому необхідно зосередитися на дослідженні саме цього питання.

Метою роботи є узагальнення, аналіз та вивчення геологічної будови можливих покладів вуглеводнів, пов'язаних із чорносланцевими товщами, та газу з ущільнених колекторів. Для розуміння складності геологічної будови і нафтогазоносності Західного нафтогазоносного регіону в праці висвітлено сучасний погляд на ці питання в українській частині Карпатської нафтогазоносної провінції з позиції тектоніки літосферних плит. Також оцінено перспективи газоносності ущільнених порід-колекторів відкладів кембрію Волино-Поділля та олігоцену зони Кросно і Скибової зони Українських Карпат. Зазначено, що вагоме значення при виборі ділянок досліджень має забезпечення фондовими матеріалами, у т. ч. даними буріння, і зразками керна із пробурених свердловин, де були вивчені властивості чорносланцевих порід, зокрема наявність органіки у відкладах. Автори зібрали та проаналізували матеріали буріння і геофізичних досліджень свердловин (насамперед, тих, які відкрили перспективні горизонти), дані сейсмозвідки. Також уточнено геологічну будову, вивчено петрофізичні параметри порід, їхні петрографію та мінеральний склад, хімічні характеристики, вміст органічної речовини і $C_{орг}$ склад газу, зроблено прогноз нафтогазоносності.

Книга складається зі вступу, семи розділів, висновків, літератури, додатку та відомостей про авторів.

У першому розділі розглянуто питання геологічної будови і нафтогазоносності Карпатської нафтогазоносної провінції в межах України. Враховуючи сучасне розуміння геологічної будови Карпат і їхніх прогинів, автори зазначають, що сьогодні майже всі дослідники визнають покривно-складчасту структуру гірської системи і те, що під час її формування вирішальну роль відіграли рухи плит. Проте напрямок

горизонтальних рухів, їхня глибинність, значення вертикальних переміщень, формування флішу, його джерел, взаємозв'язок з прилеглими масивами, глибинні розломи території потребують докладного вивчення.

Другий розділ уміщує інформацію про геологічну будову і нафтогазоносність Волино-Подільської нафтогазоносною області. Особливу увагу автори приділяють вуглеводневим проявам у кембрійських, силурійських та девонських комплексах порід.

У третьому розділі розглянуто особливості геологічної будови поверхонь кристалічного фундаменту, кембрію і домезозою, а також кембрійських, силурійських та девонських відкладів.

Перспективам газоносності сланцевих формацій Волино-Поділля присвячений найбільший – четвертий розділ, у якому висвітлені умови формування чорносланцевих товщ Волино-Поділля, критерії газоносності чорносланцевих порід, органічна речовина, катагенетична зональність та сучасний геотермічний режим території. Окремо окреслено вибір перспективних ділянок для подальших досліджень.

У п'ятому розділі досліджено перспективи газоносності щільних порід Волино-Поділля. На основі попередньо розроблених критеріїв автори визначили, що найперспективнішим стратиграфічним комплексом для пошуку газу в щільних породах у межах регіону є піщано-алевролітові, складені товстими пачками пісковиків, які чергуються з пачками глинисто-алевролітових порід, відклади кембрію.

У шостому розділі описано особливості геологічної будови олігоценових відкладів менілітової світи Українських Карпат. Наведено мінералого-петрографічну та літолого-фаціальну характеристики, ранньодіагенетичні перетворення цих відкладів і формування нафтогазогенераційного потенціалу порід, палеоокеанографічні умови нагромадження чорносланцевих товщ менілітової світи, а також висвітлено питання нафтогазогенераційного потенціалу олігоценових утворень.

У сьомому розділі викладено бачення авторами перспектив газоносності щільних порід олігоцену зони Кросно і Скибової зони Карпат, зокрема структур Боберка, Тихого, Максимець-Бистриця, Брустуранка. Також виконано прогнозну оцінку газоносності щільних порід-колекторів у цих зонах.

Отже, на основі аналізу, уточнення та виявлення нових характерних ознак геологічної будови, вивчення нафтогазоносності, змін літологічного складу, визначення зон поширення та товщин чорносланцевих порід, наявності в них органічної речовини та її вмісту, ступеня катагенетичних перетворень оцінено перспективи газоносності протерозой-палеозойського комплексу порід Волино-Поділля та менілітової світи олігоцену Карпатської нафтогазоносною провінції. Перспективними для пошуків вуглеводневого газу в слабкопроникних породах на Волино-Поділлі є такі стратиграфічні комплекси: у протерозой – верхня частина венду (калюські верстви валдаю); у кембрії – відклади балтійської серії; у силурі – відклади лудловського і венлокського ярусів; у девоні – відклади тіверської серії. Найперспективнішими визначено відклади силуру.

У додатку, окрім розширеного переліку літературних джерел, наведено фактичні дані зі св. Рава-Руська-1, як у таблицях, так і графіці, що, безумовно, поліпшує сприйняття.

Рецензована монографія є надзвичайно актуальною, буде корисною як інженерам-геологам, так і неспеціалістам з геології щодо перспектив газоносності різновікових відкладів Західного нафтогазоносного регіону України.

*Володимир ХОМИН,
завідувач кафедри теоретичних основ геології
Івано-Франківського національного технічного
університету нафти і газу, доктор геологічних наук*

МІНЕРАЛОГІЯ В УКРАЇНІ : ПОГЛЯД У МАЙБУТТЯ
(за матеріалами Восьмих наукових читань
імені академіка Євгена Лазаренка)

Чергові Восьмі наукові читання на тему «Мінералогія : сьогодення і майбуття» присвячувалися 150-річчю заснування кафедри мінералогії у Львівському університеті, яку впродовж чверті століття (1944–1969) очолював видатний український учений-мінералог, тоді ще член-кореспондент АН УРСР, професор Євген Лазаренко.

Євгена Лазаренка та Інститут геології корисних копалин (ІГКК) АН УРСР (тепер Інститут геології і геохімії горючих копалин (ІГГК) НАН України) поєднувало дуже багато, адже, крім кафедри мінералогії, він водночас очолював в ІГКК АН УРСР відділ петрографії (сьогодні – геохімії глибинних флюїдів ІГГК НАН України). Його тісні контакти і співпраця з видатними вченими Олегом В'яловим, Григорієм Доленком, Володимиром Порфір'євим, Володимиром Соболевым, Лук'яном Ткачуком привели до усвідомлення значимості мінералогічних досліджень для нафтогазової геології, насамперед, у напрямі вирішення проблем як походження вуглецю і міграції вуглеводнів, так і прикладних досліджень родовищ нафти і газу, зокрема із застосуванням нових методів, у т. ч. ядерного магнітного резонансу та електронної мікроскопії. Працюючи в ІГКК АН УРСР, Євген Лазаренко однозначно підтримав нову галузь геологічної науки – вчення про мінералоутворювальні флюїди (термобаро-геохімію–мінералофлюїдологію–fluid inclusions).

І хоча Євген Лазаренко 1969 р. переїхав до Києва, частинку своєї душі і серця, своє світле ім'я він залишив в ІГГК НАН України. Тому дослідження мінеральної та органічної речовини на засадах Львівської мінералогічної школи його імені залишаються важливою складовою тематичних робіт Інституту, їх виконують висококваліфіковані працівники – переважно випускники геологічного факультету Львівського університету, насамперед, кафедри мінералогії.

Восьмі наукові читання імені академіка Євгена Лазаренка організували ЛНУ ім. Івана Франка, Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України, Українське мінералогічне товариство, наукове товариство імені Шевченка на базі спортивно-оздоровчого табору «Карпати» ЛНУ ім. Івана Франка, на околиці с. Чинадієво Мукачівського району Закарпатської області. У роботі читань взяло участь понад 60 спеціалістів, з них 10 докторів і 20 кандидатів наук, з провідних вищих навчальних закладів, науково-дослідних установ і виробничих геологічних організацій України, зокрема й працівники та аспіранти ІГГК НАН України.

До Оргкомітету читань увійшли Б. Котур (голова), М. Павлунь (заступник голови), І. Мисяк (учений секретар), П. Білоніжка, В. Гулій, В. Квасниця, О. Матковський, В. Михайлов, І. Наумко, В. Павлишин, М. Павлюк, Д. Панов, Л. Скакун.

Читання відкрив заступник голови оргкомітету, декан геологічного факультету, професор М. Павлунь. На пленарних засіданнях головували М. Павлунь, Л. Скакун, Г. Кульчицька, О. Матковський, В. Гулій, М. Ковальчук, І. Наумко, В. Павлишин.

Ранкове пленарне засідання 12 вересня розпочалося доповіддю О. Матковського на тему «*Кафедри мінералогії Львівського національного університету імені Івана Франка 150 років*» (співавтор – Л. Скакун). Далі виступили: С. Бекеша на тему «*Кристаломорфологічні та фізичні дослідження природних діамантів у Львівському університеті (до 85-річчя від народження професора З. Бартошинського)*», П. Білоніжка – «*Генезис лангбейніту Передкарпаття (за даними експериментальних досліджень)*», Г. Лівенцева – «*Експериментальний освітній проект ВГО «Спілка геологів України» та Інституту Тутковського «Надра землі, надра духовні*» (М. Крочак), В. Гулій – «*Особливості мінерального складу та походження карбонатитів Сіліярві (Фінляндія)*» (В. Степанов, Н. Білик), О. Гречановська – «*Радіаційно окиснене залізо в структурі турмаліну та його термічна стійкість*» (В. Іваницький, О. Брик, Е. Польшин, Ю. Галабурда).

На завершення ранкового засідання О. Матковський презентував п'яту, завершальну книгу серії «*Мінерали Українських Карпат: «Процеси мінералоутворення»* (О. Матковський, П. Білоніжка, Д. Возняк та ін. – Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. – 584 с.).

На вечірньому засіданні виступили: Г. Кульчицька на тему «*Мінералогія України в контексті мінералогії Світу*» (співавтор – В. Павлишин), С. Кривдик – «*Zn-Mn-тренд еволюції фемічних мінералів лужних порід України*» (В. Шаригін, Ю. Амашукелі, О. Дубина), С. Кріль – «*Геолого-структурні та мінералого-генетичні особливості кальцитових жил у крейдових відкладах південно-східної частини Українських Карпат*» (І. Бубняк, С. Ціхонь, Ю. Віхоть), В. Кадурін – «*Акцесорні мінерали і потенційна рудоносність геологічних об'єктів*» (О. Чепіжко), Л. Маметова – «*Кварц як індикатор тектонічних процесів*», С. Василенко – «*Титан-цирконова рудоносність Мотронівсько-Аннівського родовища (Середнє Придніпров'я)*» (О. Ремезова, Т. Свівальнева, У. Науменко, О. Яременко), О. Цільмак – «*Фізико-хімічні умови утворення золотомісного парагенезису на Бобріківському родовищі (Нагольний кряж, Донбас)*» (Л. Скакун), В. Моргун – «*Деякі петрографічні та мінералогічні особливості фенітів балки Валі-Тарама (Східне Приазов'я)*».

13 вересня 2014 р. М. Павлунь розпочав ранкове засідання, навівши цікаві факти про Музей рудних формацій у доповіді на тему «*Музей рудних формацій – важлива наукова і навчально-дидактична складова якісної підготовки фахівців-геологів*». Далі було заслухано ще 8 цікавих доповідей, які представили: С. Кривдик на тему «*Мінерали-індикатори рудообразовання в редкометальних гранітах Українського щита*» (Е. Шеремет, Е. Седова), І. Кончаківський – «*Особливості хлоритів рудопрояву Баня (Вишківське рудне*

поле)», Д. Возняк – «Оцінка рідкісноземельної рудоносності Яструбецького цирконієвого рудопрояву за первинними флюїдними включеннями в кристалах циркону (Український щит)» (Г. Кульчицька, В. Бельський), А. Гречановський – «Модель аморфізації структури циркона по даним комп'ютерного моделювання» (О. Брик, О. Гречановська), І. Кицмур – «Експериментальне моделювання впливу процесів взаємодії розсолів з осадовими товщами на геохімічні умови зони техногенезу калійних родовищ Передкарпаття» (В. Дяків), В. Дяків – «Чинники техногенної активізації карсту калійних родовищ Передкарпаття», Н. Коновал – «Антипертитовий плагіоклаз із гранітів кіровоградського комплексу», Д. Возняк – «Природа флюїдних включень незвичного наповнення в кристалі топазу з камерних пегматитів Волині».

Вечірнє засідання, присвячене 180-річчю заснування кафедри мінералогії і геогнозії у Київському університеті, розпочав В. Павлишин з доповіддю «Як і чому виникла перша в Україні кафедра мінералогії». Також виступили: О. Митрохин – «Хімізм породоутворювальних мінералів як індикаторна ознака для геологічного розчленування й кореляції інтрузивно-магматичних утворень Українського щита» (Т. Митрохина, Є. Вишневська, О. Кірієнко), В. Синицин – «Хімічний склад амфіболітів і піроксенів як індикатор умов утворення лужних натрієвих метасоматитів Українського щита», О. Андрєєв – «Теригенні акцесорні мінерали осадових утворень як індикатори петротипу та віку кристалічних порід – джерел уламкового матеріалу (досвід застосування рентгенофлуоресцентного аналізу)» (С. Савенок, О. Андрєєв, О. Хлонь, О. Бункевич, К. Бухарєва, О. Ільєнко, Т. Яновець), А. Омельченко – «Піроксени як індикаторні мінерали сублужних базитових дайок східної частини Волинського мегаблока Українського щита» (О. Митрохин), О. Павлова – «Геохімічна характеристика біотиту із гранітоїдів Волинського мегаблока Українського щита» (Г. Павлов, Н. Юрченко).

Анонсовано було й численні стендові доповіді, серед них працівників ІГГК НАН України, таких як І. Бучинська, О. Вовк, Г. Гавришків, Ю. Гаєвська, А. Галамай, С. Гринів, Г. Занкович, І. Зінчук, М. Зубик, О. Кохан, Л. Кошіль, З. Матвійшин, П. Мороз, І. Наумко, Н. Нестерович, І. Попп, В. Ревер, Б. Сахно, Д. Сидор, О. Ступка, Л. Телепко, Я. Яремчук.

Зусиллями Організаційного комітету та колективу кафедри мінералогії ЛНУ ім. Івана Франка видано збірник матеріалів Восьмих наукових читань імені академіка Євгена Лазаренка за редакцією О. Матковського обсягом 192 с. (78 статей).

У загальній дискусії взяли участь Г. Кульчицька, І. Наумко, Д. Возняк, Г. Лівенцева, М. Ковальчук, В. Павлишин, В. Матковський, М. Павлунь, які висловили подяку Оргкомітетові за високий рівень проведення читань, наголошували на потребі подальшого проведення таких зібрань, активізації підготовки наукової зміни у галузі мінералогії і залучення молоді до участі в читаннях, розширенні досліджень мінеральної та органічної речовини з застосуванням сучасної і новітньої апаратури не лише на макро- і мікро-, але й нанорівнях.

На товариській зустрічі в теплій та невимушеній атмосфері учасники ділилися спогадами про Євгена Костянтиновича Лазаренка – Людину, Особистість, Педагога, Ученого. Її апофеозом стала улюблена Лазаренківська пісня на слова Олександра Олеся «Сміються, плачуть солов'ї...» у виконанні Юрія Галабурди.

14 вересня було здійснено екскурсію на геологічні об'єкти Закарпаття для ознайомлення з проявами неогенового вулканізму в регіоні, яку вміло й натхненно провів Леонід Скакун, завідувач кафедри мінералогії ЛНУ ім. Івана Франка. Першим об'єктом була каменоломня на околиці села Сільце, де штучно відслонений лавовий потік, однак лише у верхній частині, складеній переважно андезито-базальтами, що перекиваються туфи. Інформативнішою в геологічному плані виявилася каменоломня на околиці села Підгірне, оскільки в ній розкрито весь розріз лавового потоку як за вертикаллю, так і за латераллю. Важливим практичним значенням є розробка матеріалу лавового виливу на щєбінь та облицювальну плитку.

Екскурсії сприяла тепла Закарпатська осінь і тепло зустрічей науковців-мінералогів різних посад, різних поколінь, різних регіонів нашої Великої Держави – Єдиної Країни!

У підсумку учасники подали свої бачення можливої тематичної спрямованості наступних наукових читань і зійшлися на думці про їхнє можливе проведення 2016 р. на базі геолого-географічного факультету Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова.

Отже, до зустрічі в Одесі!

Доктор геологічних наук Ігор Наумко
Кандидат геологічних наук Ігор Зінчук
Аспірант Микола Зубик

АКАДЕМІК ВОЛОДИМИР ЮХИМОВИЧ ЗАБІГАЙЛО

(до 80-річчя уродин)

28 червня 2014 р. виповнилося б 80 років Володимирові Юхимовичу Забігайлу (28.04.1934–15.08.1996 рр.) – видатному українському вченому-геологові, академіку Національної академії наук України, дійсному членові Української нафтогазової академії, Заслуженому діячеві науки і техніки України, лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки та премії ім. В. І. Вернадського АН УРСР, доктору геолого-мінералогічних наук, професору, багатолітньому директору Інституту геології і геохімії горючих копалин (ІГГК) НАН України і завідувачу відділу геології і геохімії твердих горючих копалин.

Володимир Забігайло народився у сім'ї робітника в м. Дніпропетровську. На Полтавщині, в с. Морози-Забігайлівські, куди сім'я повернулася під час німецької окупації, 1946 р. Володя закінчує початкову, а 1952 р. – Озирську середню школу Кишеньківського (тепер Кобеляцького) району. Після закінчення Дніпропетровського гірничого інституту 1957 р. його скерували у Миргородську промислово-геофізичну експедицію (1958–1961). Далі були роки праці у Дніпропетровській експедиції Українського науково-дослідного геологорозвідувального інституту (1961–1964), Дніпропетровському відділенні Інституту мінеральних ресурсів (1964–1968) та Інституті геотехнічної механіки (ІГТМ) АН УРСР (1968–1986), які склали підґрунтя успішної наукової діяльності: захист кандидатської (1967) і докторської (1975) дисертацій, присвоєння вченого звання професора, визнання не лише в колишньому СРСР, але й далеко за його межами.

Призначення до Львова на посаду директора ІГГК НАН України 1986 р. стало новим і непростим етапом у житті вже знаного вченого у галузі вугільної геології, адже перед ним поставили завдання з консолідації і збереження вагомих надбань колективу. Володимир Юхимович за підтримки академіків Олега Вялова, Григорія Доленка і Романа Кучера, інших провідних учених наполегливо втілював в Інституті комплекс заходів з інтенсифікації наукових досліджень у галузі нафтогазової і вугільної геології, розробки проблем утворення, розташування і комплексного використання горючих копалин, створення наукових основ сучасних технологій видобутку паливно-енергетичних ресурсів із надр Землі з урахуванням питань охорони довкілля, а у відділі геології і геохімії твердих горючих копалин акцентував увагу на розробці актуальних питань вивчення вугленосних формацій і закономірностей утворення та розташування вугільних басейнів і родовищ, оцінки перспектив вугленосності України та обґрунтування напрямів геологорозвідувальних робіт на вугілля, його комплексної переробки.

Розроблена з ініціативи Національної академії наук України за науковим і методичним керівництвом академіка Володимира Забігайла «Державна програма з проблем пошуку, видобутку та використання метану вугільних родовищ України (1994–2005 рр.)», з якої Інститут було визначено головним в Україні, стала підставою для виконання низки вагомих науково-дослідних робіт з газовугільної проблематики. Цьому сприяли збережені ним зв'язки з провідними геологічними установами м. Львова та їхніми керівниками: професором Мирославом Іванютою – директором Українського державного геологорозвідувального інституту, професором Орестом Матковським – деканом геологічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка, Володимиром Побережським – генеральним директором ДП «Західукргеологія». Водночас він надалі тісно співпрацював з колективами ІГТМ НАН України і відділу геології вугільних родовищ великих глибин цього Інституту.

Комплексність отриманих фундаментальних результатів стала визначальною у високій оцінці на державному рівні наукової діяльності вченого: обрання 1988 р. член-кореспондентом АН УРСР, 1990 р. – академіком Національної академії наук України; 1993 р. – академіком Української нафтогазової академії; присудження 1991 р. Державної премії України в галузі науки і техніки, присвоєння 1995 р. почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України». Разом з такими відзнаками, як премія ім. В. І. Вернадського НАН України (1986), орден «Знак пошани», почесні знаки «Шахтарська слава» I, II, III ступенів, «Відмінник розвідки надр» та медалі, це стало гідним вшанування його здобутків.

У Львові Володимир Забігайло продовжив підготовку наукових кадрів (у числі учнів – 4 доктори і 21 кандидат наук), був членом Бюро Відділення наук про Землю і Бюро Західного наукового центру НАН України та спеціалізованих рад з захисту кандидатських і докторських дисертацій, головою Українського національного комітету Карпато-Балканської геологічної асоціації, брав участь у роботі оргкомітетів міжнародних і республіканських науково-технічних конференцій, шкіл, семінарів, входив до складу редколегій низки геологічних видань. У 1987–1996 рр. головував у редакційній колегії журналу «Геологія і геохімія горючих копалин». З 1987 р. він очолював Наукову раду Президії НАН України з проблеми «Геологія і геотехнологія горючих копалин», з 1993 р. був членом Бюро Наукової ради «Тектоносфера України» і

Міжвідомчої Наукової ради «Наукові основи розробки вугільних родовищ України». Організував проведення низки міжнародних наукових нарад та пропагував досягнення української геологічної науки, беручи участь у роботі численних наукових форумів в Україні і за її межами.

У науковому доробку вченого понад 200 наукових праць, серед яких 19 монографій та 19 авторських свідоцтв на винаходи.

Академік Володимир Юхимович Забігайло створив наукову школу комплексного дослідження геологічних формацій вугільних басейнів і нафтогазоносних провінцій. Разом з учнями і колегами отримав фундаментальні результати з вивчення процесів вуглеутворення, мінерального складу, структури, колекторських та фізико-механічних властивостей порід вугленосних формацій, закономірностей утворення і розташування газовугільних басейнів, оцінки перспектив вугленості і обґрунтуванні напрямів геологорозвідувальних робіт на вугілля та комплексної переробки вугілля з урахуванням охорони довкілля. Це дало змогу розробити принципово нові методики і способи прогнозування газонасності та викидонебезпечності гірських порід і вугільних пластів, що увійшли до нормативних документів і були впроваджені в практику розвідки вугільних родовищ України та колишнього СРСР зі значною економічною ефективністю.

Розпочаті вченим у Дніпропетровську і продовжені у Львові дослідження газовугільних родовищ активно продовжують творчі колективи ІГГК НАН України (член-кореспондент НАН України Мирослав Павлюк, доктор геологічних наук Ігор Наумко, кандидат геолого-мінералогічних наук Андрій Побережський), а також інших науково-дослідних установ, насамперед ІГТМ НАН України (академік НАН України Анатолій Булат), започатковані в якому періодичні міжнародні науково-практичні конференції «Метан вугільних родовищ України» пропагують фундаментальний характер наукової діяльності видатного вченого-геолога сучасності, академіка Забігайла.

Власне у Львові Володимир Юхимович Забігайло ствердився як видатний учений світового рівня і талановитий організатор науки, так і істинний патріот України, без вагань став на шлях розбудови незалежної української держави, ініціював розробку низки національних програм розвитку паливно-енергетичного комплексу. 28 червня 1996 року, саме у день його уродин, прийняли Конституцію України, і це додавало йому фізичних і моральних сил й енергії для нових творчих звершень. Плани і задуми залишилися незавершеними. Прикра звістка сколихнула геологічну спільноту України 15 серпня 1996 р. У цей трагічний день передчасно обірвалося життя Володимира Забігайла, передчасно відійшов у Вічність Патріот, Громадянин, Учений, Людина!

Володимир Забігайло назавжди залишився у нашій пам'яті і як надзвичайно добра, чуйна та справедлива людина. Прикладом для нас було й ставлення Володимира Юхимовича до сім'ї: дружини – Зінаїди Миколаївни і синів – Андрія та Максима, усієї родини. Знаменний той факт, що завжди перед Великоднем він збирався у відпустку на Полтавщину, у рідні Морози-Забігайлівські, щоб схилити голову на могилах батьків, як і те, що за Заповітом його було поховано у рідному селі, на цвинтарі, де спочивають рідні і близькі.

Ми пишаємося зустріччю на життєвих перехрестях з неповторною особистістю – академіком Володимиром Юхимовичем Забігайлом. Спільна праця і постійне спілкування упродовж багатьох незабутніх років сприяли атмосфері єдності і дружби, що панувала як у наших особистих теплих та довірливих стосунках, так і в колективі науковців Інституту.

І ми завжди про це пам'ятатимемо!

*Член-кореспондент НАН України Мирослав ПАВЛЮК,
доктор геологічних наук Ігор НАУМКО,
кандидат геолого-мінералогічних наук Андрій ПОБЕРЕЖСЬКИЙ*